

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ  
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду

На седници Наставно-научног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду одржаној 25. IX 2013. године одређена је Комисија за преглед и оцену докторске дисертације коју је мр Милан Алексић предао под насловом „Богдан Поповић и српска књижевност“. У Комисију су именовани: др Радивоје Микић, редовни професор Филолошког факултета у Београду ( ментор ); др Миливој Ненин, редовни професор Филозофског факултета у Новом Саду и др Милан Радуловић, научни саветник Института за књижевност и уметност из Београда, а ова одлука Већа је уручена Комисији 4. X 2013. године. Комисија има част да Већу Филолошког факултета поднесе следећи

ИЗВЕШТАЈ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао Комисију:

25. IX 2013. Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

2. Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан Комисије запослен:

1. др Радивоје Микић, редовни професор, наука о књижевности, српска књижевност, 2005.

Катедра за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, Филолошки факултет Универзитета у Београду; ментор;

2. др Миливој Ненин, редовни професор, наука о књижевности, српска и јужнословенске књижевности са теоријом књижевности, 2005.

Одсек за српску књижевност, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду; члан Комисије;

3. др Милан Радуловић, научни саветник, српска књижевност XX века, 2012.  
Институт за књижевност и уметност; члан Комисије;

## II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља и презиме:

Милан, Драган, Алексић

2. Датум рођења, општина и република:

12. V 1979, Савски венац, Србија

3. Датум одбране и назив магистарске тезе:

8. V 2007, Филолошки факултет Универзитета у Београду,  
„Књижевнокритичка мисао Љубомира Недића“

4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:

Област филолошких наука – Наука о књижевности

## III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

„Богдан Поповић и српска књижевност“

## IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација мр Милана Алексића садржи 391 страницу, организована је у седам поглавља: Увод, Теоретичар књижевности, Естетичар, Књижевни критичар, Уредник „Српског књижевног гласника“, Антологијар, Закључак. На крају дисертације ( стр. 370 – 391 ) налази се библиографија.

## V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

Докторска дисертација „Богдан Поповић и српска књижевност“ је настала са жељом да се, кроз анализу свих видова књижевно-научног и књижевно-критичарског рада везаних за тумачење српске књижевности, осветли природа „Поповићевог доприноса српској науци о књижевности“ и да се укаже на значај Поповићевог рада у историји српске науке о књижевности, једнако као што је један од циљева и онај везан за настојање да се књижевно-научна делатност Богдана Поповића посматра у контексту европске науке о књижевности и естетике. Овај циљ који је пред себе поставио мр Милан Алексић је важан и због тога што је Богдан Поповић, као и Љубомир Недић, пре њега, али, чини се, још изразитије био неадекватно тумачен. Чак и они тумачи Поповићевог књижевно-теоријског и књижевно-критичког рада, какав је, ван сваке сумње, био Фрањо Грчевић нису могли да се ослободе одређених предрасуда и књижевно-научну делатност Богдана Поповића не сагледавају из оптике његових оспораватеља. И мада је књижевно-научна делатност Богдана Поповића много шира од тематског подручја које обухвата докторска дисертација мр Милана Алексића ( посебно важне области које су, нужно, изостављене су теоријски проблеми везани за компаративно проучавање књижевности и Поповићеви огледи и студије о страним писцима, али и његова уметничка критика ), чини се да је мр Милан Алексић успео да у аналитичко поље уведе најважнија подручја књижевно-научног рада Богдана Поповића (теорија књижевности, естетика, књижевна критика, уреднички и антологичарски рад ) и да тако дође у прилику да на дело овог теоретичара књижевности, естетичара и књижевног критичара баци ново светло.

Полазећи у свој аналитички подухват од става да „Поповићево проучавање српске књижевности има огроман значај за српску науку о књижевности, али исто тако је важно и за саму српску књижевност, као и српску културу у целини“, мр Милан Алексић је најпре желео да истакне околност да без Богдана Поповића и његовог претходника Љубомира Недића српска наука о књижевности тешко да би успела да се ослободи дубоко укорененог позитивизма и да се окрене оним методолошким претпоставкама за које се може рећи да су у самом темељу модерне науке о књижевности. И ту се мр Милан Алексић сусрео са првим парадоксом кад је реч о књижевно-научној делатности Богдана Поповића. Он је, наиме, морао да покаже како је један проучавалац књижевности, доста дуго али и систематски оптуживан за конзервативизам, у ствари, био један од најзаслужнијих за методолошку преоријентацију српске науке о књижевности, преоријентацију која је у основи свих модерних књижевно-научних метода, једнако као што је, опет идући линијом парадокса, управо Богдан Поповић превасходно као критичар који делује и као уредник

отварао простор за афирмацију најмодернијих књижевних тенденција и у годинама пре Првог светског рата као и у годинама након тог рата.

Осврћући се на рецепцију Поповићевог књижевно-научног и књижевно-критичког рада, посебно на околност да је у периоду између два светска рата тај рад био посматран готово искључиво из негативске перспективе ( на чему су најсистематичније инсистирали представници наше књижевне авангарде ) и посебно истичући чињеницу да су неки Поповићеви савременици ( Слободан Јовановић, Бранко Лазаревић ) са великим закашњењем ( због околности у којима су деловали ) објавили своје студије о Поповићу толико касно да оне нису могле имати правог ефекта у отклањању неких предрасуда и погрешних судова, мр Милан Алексић истиче да се нови хоризонт за тумачење Поповићевог књижевно-научног и књижевно-критичког рада успоставља тек након Другог светског рата, али да тумачи ( Зоран Гавриловић, Драган М. Јеремић, Фрањо Грчевић, а у новије време Предраг Палавестра ) уз несумњиво добру вољу и у неким случајевима и пажљиве анализе нису успели да на прави начин осветле природу Поповићевих књижевно-теоријских и естетичких схватања. Као важан предуслов за потпуније осветљавање свих димензија књижевно-научног деловања Богдана Поповића, по мишљењу мр Милана Алексића, мора се узети појава његових „Сабраних дела“ у издању Завода за уџбенике ( 2000 / 2001 ), поготову што је шест обимних томова заувек отклонило приговор о тобожњој Поповићевој лени, малописању.

У анализи књижевно-теоријских ставова Богдана Поповића мр Милан Алексић посебно важном сматра околност да се Поповићев рад наслања на оно што је започео Љубомир Недић. Са Недићем Поповића повезује низ ставова и теоријских претпоставки, што никако не може бити случајно пошто је Недић био професор Богдану Поповићу. И Недић и Богдан Поповић су велики значај придавали проблемима укуса, посветивши баш том питању своје врло значајне огледе. Оно што је овој двојници проучавалаца српске књижевности заједничко је несумњив ослонац на радове естетичара и теоретичара са енглеског језичког подручја, мада је Богдан Поповић по својој основној култури био француски ђак. Поједини проучаваоци, као што је, примера ради, Драган М. Јеремић, подробно су испитивали могуће изворе и Недићеве и Поповићеве књижевно-теоријске и естетичке мисли, али је мр Милан Алексић унео потребна и још дубља аналитичка осветљења свих сличности и разлика.

То се посебно односи на питање тзв. Поповићевог непосредног ослањања на теоријске претпоставке Александра Бена. Мр Милан Алексић је, врло подробно, идући од ставова и погледа Александра Бена ка ставовима и погледима Богдана Поповића, показао да ни о каквом преузимању и угледању не може бити речи, будући да је теоријска концепција коју је Поповић изнео у свом најпознатијем књижевно-теоријском огледу „Теорија реда-по-ред“ апсолутно оригинална. И мада је и сам Поповић за своју методу рекао да је аналитичка, да јој је основни циљ да буде темељ тумачења уметничких творевина, што значи да је у свему требало да буде супротстављена позитивизму, мр Милан Алексић је показао

у којим је све елементима Поповић наступао као претходница методе интерпретације која се јавила две деценије касније. И пре него што су заступници ове методе у тумачењу књижевности показали како се примењује метода интерпретације, Богдан Поповић је своју „теорију реда-по-ред“ применио и у анализи верзија Дучићеве песме „Сунце“ и у огледу посвећеном сатиричним и алегоричним елементима у приповеткама Радоја Домановића, желећи да покаже колико је његова метода подесна за практични рад на тумачењу књижевности. Тражећи да се књижевна дела анализирају подробно, да се анализа заснива на издвајању „ситних појединости“, у којима, у ствари, настају уметнички ефекти којих читалац постаје свестан пошто осећа њихово дејство на своја чула, Поповић се обрео у оном аналитичком хоризонту који су модерне књижевно-теоријске школе поставиле у основу свог рада и отуда би се, на основу анализа које је у својој дисертацији дао мр Милан Алексић, и могло рећи да је српска наука о књижевности са Богданом Поповићем први пут била у свему синхрона са тенденцијама у свету.

И мада је Богдан Поповић функцију књижевности видео превасходно из полемичког хоризонта ( он је, наиме, желео да се супротстави хегемонизму природних наука, њиховој потреби да монополишу основне сазнајне инструменте али и циљеве ), мр Милан Алексић је посебну пажњу поклатио околности да је Поповић истицао како наука о књижевности не може претендовати на ону врсту тачности коју срећемо у природним наукама али да је он инсистирао на сазнајној вредности књижевног дела па и на извесним моралистичким аспектима. А та компонента је, по тачном запажању мр Милана Алексића, дала печат и критичарској и уредничкој делатности Богдана Поповића, пошто је више него очигледно да је он, делујући као критичар и уредник, увек желео да подстакне српске писце да што више уче, да унапређују своја техничка знања о књижевном занату, али и о стваралачкој пракси најбољих представника страних књижевности. Отуда и на чуди што је он као критичар давао предност артистичкој компоненти и што је у анализама појединих књижевних дела подједнаку пажњу поклањао садржају и форми. А пошто је Поповић, како каже мр Милан Алексић, „писао о хармонији или складу и инвенцији као творачкој моћи и ширини стваралачке маште“, сасвим је очигледно да су баш ти елементи, у његовом виђењу суштине естетског чина, и имали задатак да омогуће везу између онога што је Поповић називао „прикладан израз“ и „занимљив утисак“ и из чега је, у основи, изведена и његова дефиниција уметничког дела као „естетичне експресије естетичне импресије“. Указујући на то да је Богдан Поповић, делујући у једној средини у којој се још није учврстила потреба да проучавалац књижевности буде уистину учен, да његови радови имају теоријску подлогу, мр Милан Алексић, са много аналитичке прецизности, показује како је Поповић и у своје критичарске текстове уводио теоријску проблематику. А та компонента у његовим критичким текстовима је била повод за злураде примедбе везане за тобожњи Поповићев академизам, тежњу ка нормативности и некој врсти неокласицизма.

Склоност Богдана Поповића да у своје критичке текстове уводи теоријску проблематику последица је, сасвим сигурно, и околности да је овај проучавалац српске књижевности стално пред очима имао идеал књижевно-критичког текста који је остварен у складу са претпоставкама „теорије реда-по-ред“ и који је увек доведен у одређени однос и са критичаревим естетичким погледима. Како то у својој дисертацији показује мр Милан Алексић Богдан Поповић је био и естетичар који је трагао за тзв. „објективним естетичким мерилом“, оним мерилом које би омогућавало да се досегне онај степен егзактности који је на подручју уметности могућ. Као естетичар, Богдан Поповић се ослањао на „емпиријску традицију британске филозофије из које су проистекли психолошки и физиолошки радови Херберта Спенсера, Александра Бена и Гранта Алена“. Исто тако, Богдан Поповић је, пратећи психолошка истраживања, сматрао да је рецепција уметничког дела важно подручје научног истраживања и он је и као критичар, веома често, настојао да покаже како се рађа наша представа о уметничкој вредности и елементима из којих она израста. Мада је о естетичкој проблематици писао у низу својих радова, мр Милан Алексић истиче да је у предговору за своју „Антологију новије српске лирике“ Поповић дао резиме својих естетичких истраживања. Бавећи се, наиме, феноменом финоће емоција које добијамо у процесу рецепције одређеног уметничког дела, Богдан Поповић је показао како је степен те финоће зависан од низа компонената, чији однос није лако утврдити. А то је можда и један од разлога што је Поповићево естетичко учење остало недовршено.

Делујући као проучавалац књижевности и књижевни критичар неколико деценија ( од последње деценије XIX века до Другог светског рата), Богдан Поповић јер био у прилици да и сам као проучавалац књижевности и критичар прође кроз низ промена. Мр Милан Алексић, пратећи превасходно критичарску делатност Богдана Поповића, истиче да је он своје најбоље радове написао пре Првог светског рата а да у годинама после тог рата он постепено губи интерес за савремену књижевност. То губљење интереса је, сасвим очигледно, и последица сукоба са носиоцима авангардних тенденција ( а Поповић је у тим тенденцијама видео нешто што је супротно његовим естетичким идеалима ), али, врло вероватно, и нешто што је у вези са чињеницом да и Поповић као и сваки критичар има судове које време није потврдило, а који, временом, почињу да умањују критичарево самопоуздање. Отуда мр Милан Алексић с пуним правом истиче да је „симболичан врхунац у коришћењу „метода реда-по-ред“ Поповић остварио непосредно пред Први светски рат, посебно онда када је у примени ове методе дошао на сам праг „научне стилистичке теорије“. А заснивање једног новог облика стилистички усмереног проучавања књижевности је још једна област у којој је Богдан Поповић, који је, иначе, био један од наших најбољих стилиста, дао изузетно важан допринос српској науци о књижевности али и науци о језику. И то је разлог што је мр Милан Алексић у својој дисертацији настојао да покаже како се у теоријској сфери мисао Богдана Поповића креће од теорије књижевности и естетике ка стилистици, а све у потрази за оним степеном објективности који дотле у

проучавању књижевности није постојао.

Приказујући различите области у којима је Богдан Поповић као теоретичар књижевности, естетичар и критичар у простору српске књижевности деловао, мр Милан Алексић је настојао да покаже како промена поља Поповићевог деловања није утицала и на смањивање или изостајање одређених претензија, а нарочито није утицала на то да Поповић одступи од свог схватања природе и функције књижевности. И управо због тога мр Милан Алексић Поповићев рад у редакцији „Српског књижевног гласника“ и рад на састављању „Антологије новије српске лирике“ види само као практичне кораке у оваплоћивању успостављених књижевно-теоријских и естетичких начела. „Српски књижевни гласник“ је заузео тако високо место у историји српске књижевне периодике захваљујући и доприносу Богдана Поповића да се једна културна акција у чијем су темељу били и политички разлози ( удаљавање од политике последњег Обреновића, настојање да се успостави један нови модел односа између српске и тзв. великих европских књижевности ) изведе тако да највећа корист проистекне за саму књижевност, посебно за оне који је стварају. Као писац програмских текстова из 1901. и 1920. године, Богдан Поповић је суштински утицао на практично деловање „Српског књижевног гласника“, једнако као што је он, као један од уредника, показао толеранцију и према оним облицима књижевног стваралаштва који су се заснивали на поетичким основама које му нису биле посебно блиске или је са њима био у некој врсти отвореног полемичког односа.

Кад је реч о „Антологији новије српске лирике“ мр Милан Алексић каже да је то „прва модерна антологија у српској књижевности“ и да је то „вероватно, најпознатије дело Богдана Поповића“, имајући, сасвим очигледно у виду чињеницу да антологија која је састављена по естетичким мерилима која су као нека врста аксиома изложена у предговору није пре Поповићеве постојала у српској књижевности. Исто тако, и чињеница да се иза Поповићевих естетичких мерила налази један јасно уобличени систем књижевно-теоријских ставова, мора да се посматра као нешто што Поповићеву „Антологију“ ставља на сасвим посебно место. А колико је Поповић желео да своју „Антологију“ претвори у особен вид и уметничког остварењу, по тачном запажању мр Милана Алексића, показује и њена композиција. Одбацивши могућност да песме српских песника ређа хронолошки, онако, дакле, како их ређа највећи број антологичара, Поповић је, како каже мр Милан Алексић, постао „својеврсни стваралац“ и то је разлог што није допуштао да се у каснијим издањима његове „Антологије“ мења било шта што би „нарушило распоред песама“. Отуда се и може рећи да је „Антологијом новије српске лирике“ Богдан Поповић успоставио један вид српског песничког канона који је имао дуго трајање и велики утицај. Мада је објављена у првој фази књижевно-научног и књижевно-критичког деловања Богдана Поповића, „Антологија новије српске лирике“ се може посматрати као практични адекват његовим књижевно-теоријским и естетичким истраживањима и као нека врста синтезе свих његових напора да се проучавање српске књижевности постави на нове основе.

## VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Анализирајући књижевно-теоријску, естетичку и књижевно-критичку делатност Богдана Поповића, мр Милан Алексић је, све време, настојао да овог проучаваоца књижевности посматра и у контексту српске књижевности и културе и у ширем контексту који образује књижевно-теоријска и естетичка мисао у Европи, посебно она од друге половине XIX до првих деценија XX века. Отуда је и било могуће да се књижевно-теоријски погледи Богдана Поповића посматрају не само као наставак оног смера књижевно-теоријских истраживања који је у српској науци о књижевности оглашен кроз радове Љубомира Недића већ и као настојање да се српска наука о књижевности у расправу о књижевно-теоријским питањима онога доба укључи као у свему равноправна, способна да у много чему иде у корак са модерним тенденцијама.

У осветљавању сложене књижевно-научне и критичарске делатности Богдана Поповића мр Милан Алексић посебну пажњу посвећује отклањању предрасуда које су, доста дуго, пратиле овог значајног теоретичара књижевности и књижевног критичара. Неке од тих предрасуда су дошле из идеолошко-политичке сфере а неке су последица полемичког суочавања, али су свеједно биле препрека да се рад Богдана Поповића, посебно онај усредсређен на проучавање српске књижевности сагледа у правом светлу. Отуда се и може рећи да је докторска дисертација „Богдан Поповић и српска књижевност“ мр Милана Алексића први системски заснован аналитички осврт на најважније области рада овог великог теоретичара и књижевног критичара.

## VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊЕ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Осветљавајући све видове књижевно-теоријског и књижевно-критичког рада Богдана Поповића који су од посебног значаја за проучавање српске књижевности, мр Милан Алексић је сва претходна тумачења врло коректно презентирао а тек потом ступао у оспоравање оних оцена са којима није могао да се сложи. На тај начин је своју докторску дисертацију претворио у врло озбиљну и компетентну расправу о најсложенијим питањима о којима се у теорији књижевности расправља. Мада му је основни циљ био да књижевно-научни рад Богдана Поповића прикаже у новој светлости, осветљен из углова који су изостали код претходних



проучавалаца, његова докторска дисертација не износи ни један суд који није аналитички поткрепљен, изведен из грађе која је предмет анализе. На тај начин је мр Милан Алексић својој докторској дисертацији обезбедио оно што свака озбиљна научна расправа мора да има – теоријску равн у којој се проблеми артикулишу и конкретне примере Поповићеве критичарске праксе који омогућавају да се види и кохеренција једног система књижевно-теоријских ставова и доследност у њиховој примени. А то нам даје за право да закључимо да ће докторска дисертација „Богдан Поповић и српска књижевност“ мр Милана Алексића бити уистину важан допринос српској науци о књижевности, поготову кад се има у виду досадашња рецепција дела овог теоретичара књижевности, естетичара и критичара.

## VIII БИБЛИОГРАФИЈА НАВЕДЕНА У ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

\*

- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. I, *Огледи о српској књижевности*, пр. Предраг Палавестра, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.
- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. II, *Огледи о страним писцима*, пр. Предраг Палавестра, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.
- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. III, *О уметности и стилу*, пр. Иво Тартаља, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.
- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. IV, *Књижевна теорија и естетика*, пр. Иво Тартаља, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.
- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. V, *Антологија новије српске лирике*, пр. Предраг Палавестра, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.
- Поповић Богдан:** *Сабрана дела*, књ. VI, *Листићи и други чланци*, пр. Иво Тартаља, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2001.

\*\*

- Поповић, Богдан:** „Књижени листови“, *Српски књижевни гласник*, I, бр. 1, 1901.
- Поповић, Богдан:** „Артур Шницлер“, *Српски књижевни гласник*, књ. V, св. 3, 1902.
- Поповић, Богдан:** „Немачка `сецесионистичка` лирика“, *Српски књижевни гласник*, књ. V, св. 5, 1902.
- Поповић, Богдан:** „Пол Верлен у Немаца“, *Српски књижевни гласник* књ. VII, св. 6, 1902.
- Поповић, Богдан:** „Из њемачке лирике“, *Српски књижевни гласник*, књ. XXV, св. 10, 1910.
- Поповић, Богдан:** „Егејско или Јадранско море“, *Стража*, год. II, бр. 312, 1912.
- Поповић, Богдан:** *Огледи из књижевности и уметности*, Издање С. Б. Цвијановића, Београд, 1914.
- Поповић, Богдан:** „Књижевни критичар Јован Скерлић“, *Српски књижевни гласник*, Нова серија, књ. I, бр. 1, 1920.
- Поповић, Богдан:** *Огледи из књижевности и уметности*, Издавачка књижарница Геце Кона, Београд, 1927.
- Поповић, Богдан:** *Чланци и предавања*, Српска књижевна задруга, Београд, 1932.

- Поповић, Богдан:** *Злоупотребљени афоризам*, Нови Сад, 1933.
- Поповић, Богдан:** „Проблеми естетике и њихова решења“, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, књ. XXIII, св. 3/4, 1957.
- Поповић, Богдан:** *Два огледа из теорије стила*, приредио Војин Ракић, Матица српска, Нови Сад, 1960.
- Поповић, Богдан:** „Не прекидати с традицијом“, [разговор вођен у септембру 1940 / разговор водио Ерих Шломовић], приредили: Ненад Симић, Дарко Гарић, *Књижевна реч*, XIII, бр. 235, 1984.
- Мисли и рефлексije Богдана Поповића*, сабрао Љубомир Петровић, Београд, 1933.

\*\*\*

- Ајдачић, Дејан:** „Милош Црњански и Војислав М. Јовановић као уредник *Српског књижевног гласника*“, у: *Српска авангарда у периодици*, ур. Видосава Голубовић и Станиша Тутњевић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1996.
- Алексић, Милан:** „Антологија новије српске лирике Богдана Поповића (поводом сто година од објављивања)“, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, год. VI, Београд, 2011.
- Алексић, Милан:** „Богдан Поповић и метода упоредног проучавања књижевности“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. LX, св. 2, 2012.
- Allen, Grant:** *Physiological Aesthetics*, Henry S. King & Co., London, 1877.
- Аристотел:** *Реторика*, превео Марко Вишић, Светови, Нови Сад, 1997.
- Bain, Alexander:** *English composition and rhetoric*, D. Appleton and Company, New York, 1867.
- Bain, Alexander:** *English Composition and Rhetoric*, I, D. Appleton and Company, New York, 1888.
- Bain, Alexander:** *English Composition and Rhetoric*, II, D. Appleton and Company, New York, 1888.
- Bain, Alexander:** *Education as a Science*, D. Appleton and Company, New York, 1879.
- Bain, Alexander:** *On Teaching English*, Longmans, Green & co., London, 1887.
- Банићевић, Никола:** *Богдан Поповић и француска књижевност*, Стручна књига, Београд, 1987.
- Бекић, Олга:** „Немачка књижевност у српском књижевном гласнику (1901–1914)“, *Годишњак Филозофског факултета у Новом Саду*, књига XIV/2, Нови Сад, 1971, стр. 751–761.
- Бекић, Томислав:** „Богдан Поповић и немачка књижевност“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. XLII, св. 1/3, 1994.
- Богдановић, Милан:** *Стари и нови*, књ. 2, Просвета, Београд, 1961.
- Богдановић, Милан:** „На Катедри, код Богдана Поповића“, *Политика*, год. LX, бр. 17725, (10. 2. 1963).
- Божих, Софија:** „Поезија Милана Ћурчина у светлости књижевних полемика“, *Књижевни лист*, бр. 90/91, 2010.
- Бојовић, Злата:** „Антологије у српској књижевности“, *Тумачења књижевног дела и методика наставе*, Филозофски факултет, Орфеус, Нови Сад, 2008.
- Борисављевић, Милутин:** *Увод у естетику*, спроводна реч од Богдана Поповића, Француско-српска књижара, Београд, 1932.
- Бужињска, Ана, Марковски, Михал Павел:** *Књижевне теорије XX века*, превела Ивана Ђокић Саундерсон, Службени гласник, 2009.
- Васиљевић, Алимпије:** *Психологија као наука*, Државна штампарија, Београд, 1870.
- Васиљевић, Алимпије:** *Критика*, Државна штампарија, Београд, 1873.
- Васиљевић, Алимпије:** *Физиолошко-психолошки основи педагогике*, Државна штампарија, Београд, 1879.
- Велек, Рене:** *Критички појмови*, Вук Караџић, Београд, 1966.
- Велмар Јанковић, Владимир:** *Огледи о књижевности и националном духу*, Задужбина Светог манастира Хиландара, Београд, 2006.
- Винавер, Станислав:** „Из нове српске лирике“, *Штампа*, X, бр. 143, 1911.

- Винавер, Станислав:** *Пантологија новије српске пеленгирике*, Напредак, Београд, 1920.
- Винавер, Станислав:** „Совјети здраваго јестества“, *Прогрес*, I/124, 1920.
- Винавер, Станислав:** „Делфијски оракул опет проговорио“, *Република*, V/53, 8. 3. 1921.
- Винавер, Станислав:** *Нова пантологија пеленгирике*, „Мисао“, Београд, 1922.
- Винавер, Станислав:** „Критичари и писци“, *Народна просвета*, IV/72, 17. 9. 1922.
- Винавер, Станислав:** *Најновија пантологија српске и југословенске пеленгирике*, Француско-српска књижара А. М. Поповића, Београд, 1938.
- Винавер, Станислав:** *Заноси и пркоси Лазе Костића*, Форум, Нови Сад, 1963.
- Винавер, Станислав:** *Критички радови Станислава Винавера*, пр. Павле Зорић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1975.
- Витановић, Слободан:** *Поетика Николе Боалоа и француски класицизам*, Српска књижевна задруга, Београд, 1971.
- Витановић, Слободан:** „Богдан Поповић: Претеча модерних схватања књижевне критике“, *Књижевна историја*, XIX, бр. 73/74, 1986.
- Витезица, Винко:** „Професор г. Богдан Поповић“, *Правда*, бр. 202, 1929.
- Витошевић, Драгиша:** „Поговор“, у: Вељко Милићевић: *Беспуће*, Нолит, Београд, 1982.
- Витошевић, Драгиша:** „Друга серија Српског књижевног гласника и њен однос према претходној“, *Књижевна историја*, год. XV, бр. 57/58, 1982.
- Витошевић, Драгиша:** *До Европе и натраг*, књ. 2, пр. Вјера и Невена Витошевић, Дечје новине, Горњи Милановац, 1989.
- Витошевић, Драгиша:** *Српски књижевни гласник 1901–1914*, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, „Вук Караџић“, Нови Сад, Београд, 1990.
- Витошевић, Драгиша:** „Српски преглед Љубомира Недића“, *Књижевна историја*, год. IX, бр. 36, 1977.
- Војиновић, Станиша:** „Афера Српског књижевног гласника која није изашла у јавност“, *Даница*, год. X, 2002.
- Војиновић, Станиша:** *Српски књижевни гласник 1920–1941 – Библиографија нове серије*, Институт за књижевност и уметност, Матица српска, Београд, Нови Сад, 2005.
- Војиновић, Станиша:** „Књижевни и административни архив Српског књижевног гласника“, *Књижевна историја*, год. XXXIX, бр. 133, 2007.
- Војиновић, Станиша:** „Српски књижевни гласник у преписци Јаше Продановића“, *Књижевна историја*, год. XLI, бр. 139, 2009.
- Вулетић, Витомир:** „Руска књижевност у Српском књижевном гласнику“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, уредили Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Вуловић, Светислав:** *Студије и критике Светислава Вуловића*, пр. Радмило Димитријевић, Матица српска, Институт за књижевности и уметност, Нови Сад, Београд, 1979.
- Вучковић, Радован:** „Особености међуратне српске књижевности и како да се она синтетички представи“, *Књижевна историја*, XXXVIII, бр. 100, 1996.
- Гавриловић, Зоран:** *Критика и критичари*, Рад, Београд, 1957.
- Гавриловић, Зоран:** *Од Војислава до Дуса*, Нолит, Београд, 1958.
- Гавриловић, Зоран:** *О критици*, Минерва, Суботица, Београд, 1975.
- Гајтон, Артур, Хол, Џон:** *Медицинска физиологија*, Савремена администрација, Београд, 2008.
- Глигоријевић, Бранислав:** *Коминтерна, југословенско и српско питање*, Институт за савремену историју, Београд, 1992.
- Глигорић, Велибор:** „Књижевни гласник – Која је вредност црначке пластике? – Богдан Поповић“, *Раскрсница*, I, св. 1, април 1923.
- Глигорић, Велибор:** *Критике*, Београд, 1926.
- Глигорић, Велибор:** *Из књижевног и позоришног живота*, Београд, 1937.
- Глигорић, Велибор:** „Предговор“ у: *Време и савест*, Култура, Београд, 1960.
- Глигорић, Велибор:** *Критички радови Велибора Глигорића*, пр. Хатица Крњевић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1983.
- Голубовић, Вида:** „Богдан Поповић и авангарда“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, XXXIII, бр. 1, 1985.
- Грол, Милан:** „Тридесетогодишњица Српског књижевног гласника“, *Српски књижевни гласник*, НС, књ. XXXII, бр. 1, 1931.

- Грол, Милан: *Из предратне Србије*, Београд, 1939.
- Грчевић, Фрањо: „Школовање Богдана Поповића у Паризу“, *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, бр. 3/4, 1963.
- Грчевић, Фрањо: Књижевни критичар и теоретичар Богдан Поповић, ХФД, Загреб, 1971.
- Грчевић, Фрањо: „Богдан Поповић“, у: *Критички радови Богдана Поповића*, приредио Фрањо Грчевић, Матица српска, Нови Сад, Институт за књижевност и уметност, Београд, 1977.
- Грчевић, Фрањо: *Српске теме*, СКД „Просвјета“, Загреб, 2005.
- Guau, Jean-Marie: *Non religion of the Future*, Schocken Books, New York, 1962.
- Давичо, Оскар: „Поезија и отпори“, у: *Авангардни писци као критичари*, пр. Гојко Тешић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1994.
- Делић, Јован: „Антологије и пантологија – критеријуми и пародија“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књига XLIX, св. 3, 2001.
- Деретић, Јован: *Српски роман 1800–1950*, Нолит, Београд, 1981.
- Деретић, Јован: *Поетика српске књижевности*, „Филип Вишњић“, Београд, 1997.
- Деретић, Јован: *Историја српске књижевности*, Просвета, Београд, 2004.
- Дјурант, Вил: *Ум царује – животи и мишљења великих филозофа*, Дерета, 1990.
- Добровић, Петар: „Изложба Г. Емануела Видовића“, *Српски књижевни гласник*, НС, књ. IV, св. 6, 1921.
- Драинац, Раде: *Дела*, IV том, пр. Гојко Тешић, Завод за уџбенике и наставна средства, 1999.
- Драшкић Вићановић, Ива: *Естетско чуло*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2002.
- Драшкић Вићановић, Ива: *Укус и етос*, Зограф, Ниш, 2006.
- Ћилас, Алекса: *Оспоравана земља*, „Књижевне новине“, Београд, 1990.
- Ћилас, Милован: „Случај Душана Васиљева“, у: *Зли волшебници*, књ. II, пр. Гојко Тешић, Слово љубве, Београдска књига, 1983.
- Ђорђевић Јовановић, Јованка: „Неохеленска књижевност у Српском књижевном гласнику“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Ђорђевић, Љубица: *Библиографија Српског књижевног гласника*, Београд, 1982.
- Еверет Гилберт, Катарина, Кун, Хелмут: *Историја естетике*, превод Душан Пухало, Дерета, Београд, 2004.
- Екмечић, Милорад: *Дуго кретање између клања и орања*, Завод за уџбенике, Београд, 2008.
- Живковић, Драгиша: *Европски оквири српске књижевности*, књ. IV, Просвета, Београд, 1994.
- Живковић, Драгиша: *Европски оквири српске књижевности*, књ. V, Просвета, Београд, 1994.
- Жирмунски, Виктор: „Историјска поетика А. Н. Веселовског“, у: *Александар Веселовски: Историјска поетика*, превела Радмила Мечанин, Zepter Book World, Београд, 2005.
- Жујовић, Јован: „Сећања на Богдана Поповића“, *Књижевне новине*, бр. 377, 1970.
- Зафрански, Ридигер: *Зло или драма слободе*, Службени лист СЦГ, Београд, 2005.
- Зборник у част Богдана Поповића*, ред. Милош Тривунац, Веселин Чајкановић, Миодраг Ибровац и Владимир Ћоровић, Издавачка књижарница Геце Кона, 1929.
- Зли волшебници – полемике и памфлети у српској књижевности (1917–1943)*, пр. Гојко Тешић, Слово љубве, Београдска књига, 1983.
- Зуровац, Мирко: *Методичко заснивање естетике*, Дерета, Београд, 2008.
- Енциклопедија српског народа*, ур. Радош Љушић, Завод за уџбенике, Београд, 2008.
- Ибровац, Миодраг: „Богдан Поповић“, *Живи језици*, књ. I, бр. 3/4, 1958.
- Иванић, Душан: „Српске књижевне теме Богдана Поповића“, у: *Проучавање опште књижевности данас*, Филолошки факултет, Београд, 2005.
- Илић-Млађи, Војислав: *Дела и људи*, Књижарница Рајковића и Ђуковића, Београд, 1921.
- Илић-Млађи, Војислав: „Поповићева Антологија новије српске лирике“, *Живот и рад*, књ. XXIV, св. 158, 1936.
- Историја српског народа*, књ. 6/1, ур. Андреј Митровић, Српска књижевна задруга, Београд, 1994.
- Јелић, Војислав: *Античка и српска реторика*, Чигоја, Београд, 2001.
- Јеремић, Драган М.: „Богдан Поповић естетичар“, у: *Богдан Поповић: Естетички списи*, пр. Богдан Љ. Поповић, СКЗ, Београд, 1963.
- Јеремић, Драган М.: „Богдан Поповић“, у: *Богдан Поповић: Огледи и чланци из књижевности*, Матица српска, СКЗ, Нови Сад, Београд, 1963.

- Јеремић, Драган М.:** *Критичар и естетски идеал*, „Графички завод“, Титоград, 1965.
- Јеремић, Драган М.:** *Прсти неверног Томе*, Нолит, Београд, 1965.
- Јеремић, Драган М.:** *Мерила раних мерилаца*, „Замак културе“, Врњачка Бања, 1974.
- Јеремић, Драган М.:** *Естетика код Срба*, САНУ, Београд, 1989.
- Јеремић, Драган М.:** *О филозофији код Срба*, Плато, Београд, 1997.
- Јеремић, Драган М.:** „Богдан Поповић“, у: Богдан Поповић: *Антологија новије српске лирике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.
- Јовановић, Слободан:** *Из наше историје и књижевности*, Српска књижевна задруга, Београд, 1931.
- Јовановић, Слободан:** „Политичко порекло С. К. Гласника“, *Српски књижевни гласник*, НС, књ. XXXII, св. 2, 1931.
- Јовановић, Слободан:** *Влада Александра Обреновића*, књ. 2, Издавачка књижарница Геце Кона, Београд, 1931.
- Јовановић, Слободан:** „Светислав Симић“, *Српски књижевни гласник*, НС, књ. LXII, св. 6, 1941.
- Јовановић, Слободан:** *Богдан Поповић*, Виндзор, Канада, 1962.
- Јовановић, Слободан:** *Сабрана дела*, књ. 11 – *Из историје и књижевности*, БИГЗ, Југославијапублич, СКЗ, Београд, 1991.
- Јовановић, Слободан:** „Богдан Поповић“, у: Богдан Поповић: *Антологија новије српске лирике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.
- Јовић, Бојан:** „Проблем примитивизма у српској књижевној периодици авангардног раздобља“, у: *Српска авангарда у периодичи*, ур. Видосава Голубовић и Станиша Тутњевић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1996.
- Кант, Имануел:** *Критика моћи суђења*, превео Никола Поповић, Дерета, Београд, 2004.
- Кант, Имануел:** *Спис о педагогији*, превео Милан Шевић, Књижарница Рајковића и Ђуковића, Београд, 1922.
- Кашанин, Милан:** *Судбине и људи*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.
- Квинтилијан, Марко Фабије:** *Образовање говорника*, превео Петар Пејчиновић, „Веселин Маслеша“, Сарајево, 1985.
- Ковачевић, Јелена:** *Руске теме у Српском књижевном гласнику (1901–1914)*, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Чачак, 2001.
- Ковачевић, Милош:** „Богдан Поповић – оснивач научне стилистике код Срба“, у: *Књижевност и историја II*, уредили: Мирослав Пантић и Мирољуб Стојановић, Центар за научна истраживања САНУ и Универзитета у Нишу и Студијска група за српски језик и књижевност Филозофског факултета, Ниш, 1996.
- Ковачевић, Милош:** *Лингвостилистика књижевног текста*, СКЗ, Београд, 2012.
- Ковић, Милош:** „Источно питање као културни проблем: Светислав Симић и *Српски књижевни гласник* 1901–1911.“ у: *Европа и источно питање (1878–1923)*, уредник Славенко Терзић, Историјски институт САНУ, Београд, 2001.
- Ковић, Милош:** „Политичка улога *Српског књижевног гласника*“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Константиновић, Зоран:** *Увод у упоредно проучавање књижевности*, Српска књижевна задруга, Београд, 1984.
- Константиновић, Радомир:** „Философија паланке“, Нолит, Београд, 1991.
- Copeland, Rita:** *Rhetoric, Hermeneutics and Translation in the Middle Ages*, Cambridge University Press, 1991.
- Косановић, Јелена:** „Естетика Лазе Костића и њени извори“, у: *Поезија и естетика Лазе Костића*, ур. Јован Зивлак, Друштво књижевника Војводине, Нови Сад, 2010.
- Костић, Лаза:** *Основа лепоте у свету (са особитим обзиром на српске народне песме)*, Нови Сад, 1880.
- Костић, Лаза:** „Око Ромеа и Јулије“, *Летопис Матице српске*, књ. 243. и 244., 1907.
- Крлежа, Мирослав:** „Богдан Поповић о укусу“, у: *Зли вошебници – полемике и памфлети у српској књижевности (1917–1943)*, пр. Гојко Тешић, Слово љубве, Београдска књига, 1983.
- Кроче, Бенедето:** *Естетика као наука о изразу и општа лингвистика*, превео Винко Витезица, Космос, Београд, 1934.
- Кујунџић, Милан:** *Философија у Срба*, Државна штампарија, Београд, 1868.

- Кујунџић, Милан:** *Кратки преглед хармоније у свету*, део други, Државна штампарија, Београд, 1872.
- Лазаревић, Бранко:** „Богдан Поповић“, у: Богдан Поповић: *Антологија новије српске лирике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.
- Лазаревић, Бранко:** *Сабрана дела*, књ. III, *Филозофија критике и други есеји*, пр. Душан Пувачић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.
- Лазаревић, Бранко:** *Огледи. Наше највише вредности*, пр. Предраг Палавестра, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2005.
- Лаиновић, Андрија:** „Богдан Поповић и Гастон Гравије“, *ПКЖИФ*, књ. XLI, св. 1/2, 1975.
- Лалић, Иван В.:** *Дела*, књига IV, *О поезији*, пр. Александар Јовановић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.
- Lausberg, Heinrich:** *Handbook of Literary Rhetoric*, Brill, Leiden, Boston, Köln, 1998.
- Лешић, Зденко:** *Теорија књижевности*, Службени гласник, Београд, 2010.
- Лотман, Јуриј:** *Структура уметничког текста*, превео Новица Петковић, Нолит, Београд, 1976.
- Максимовић, Горан:** „Српски реалисти и прва серија *Српског књижевног гласника*“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Малетић, Ђорђе:** *Риторика*, део први, у правителственој Књигопечатњи Княж. Србског, Београд, 1855.
- Малетић, Ђорђе:** *Риторика*, део други, Београд, 1856.
- Матарић Радованов, Мирјана:** „Преводилаштво и *Српски књижевни гласник*“, у: *Преводна књижевност*, ур. Гордана Тодоровић, Удружење књижевних преводилаца Србије, Београд, 1980.
- Матовић, Весна:** „Мисија часописа и смисао путописа“, у: *Књига о путопису*, ур. Слободанка Пековић, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2001.
- Матовић, Весна:** *Српскамоделна – Културни обрасци и књижевне норме*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2007.
- Матовић, Весна:** „О неким особеностима српске и немачке периодике модерне“, у: *Фолклор, поетика, књижевна периодика*, ур. Станиша Тутњевић, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2010.
- Матош, Антун:** „Српска лирска антологија“, *Виенац*, 1912.
- Микић, Радивоје:** „Светионик и пламичци“, *Књижевност*, LXII, бр. 2, 2007.
- Микић, Радивоје:** „Глас прошлости и глас садашњости“, *Књижевност и језик*, XLIV, бр. 1, 1998.
- Миланковић, Милутин:** *Изабрана дела*, књ. 7, *Успомене, доживљаји и сазнања*, редактор Слободан Рибникар, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.
- Милановић, Вујадин:** „Спор Лазе Костића и Богдана Поповића око преводњења Шекспира“, у: *Преводна књижевност*, ур. Милица Михајловић, Удружење књижевних преводилаца Србије, Београд, 1980.
- Миљинчевић, Васо:** „Програм Љубомира Недића за *Српски преглед*“, *Књижевна реч*, бр. 54, 1976.
- Милосављевић, Петар:** „Књижевнотеоријска схватања Богдана Поповића“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, XXXVII, св. 1, 1989.
- Милутиновић, Коста:** *Историјски развој српске књижевне критике*, Нови Сад, 1940.
- Милутиновић, Коста:** „Из кореспонденције са Богданом Поповићем“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, XXXVII, св. 3, 1989.
- Милутиновић, Коста:** *Портрети и есеји*, Агенција „Мир“, Матица српска, Нови Сад, 1994, 187.
- Миљанић, Милош:** „Наслуђивања Богдана Поповића о анатомској и физиолошкој основи естетског“, *Архив за историју здравствене културе Србије*, год. 17, бр. 1/2, 1988.
- Мисаиловић, Миленко:** „Комедија Гордана Лазе Костића у спрегу критике Богдана Поповића“, *Зборник Матице српске за сценске уметности и музику*, бр. 36, 2007.
- Мицић, Љубомир:** „Анатема и клеветање г. Богдана Поповића председника `Ку-клукс-клана`, *Зенит*, III, 22, 1923.
- Мицић, Љубомир:** „Зенитизам и књижевни пикавци“, *Зенит*, V, бр. 37, 1925.
- Мишић, Зоран:** „Предговор“, у: *Антологија српске поезије*, Матица српска, Нови Сад, 1956.
- Морпурго Таљабуе, Гвидо:** *Савремена естетика*, превео Властимир Ђаковић, Нолит, Београд, 1968.

- Недељковић, Милан: „Наша савремена лепа књижевност“, *Летопис Матице српске*, књ. 216, св. 6, 1902.
- Недић, Љубомир: *Целокупна дела*, књ. I и II, прир. Владимир Ћоровић и Боровоје Недић, „Народна просвета“, Београд, 1929, 1932.
- Ненин, Миливој: „Дисова изгнанства“, *Летопис Матице српске*, год. 171, књ. 456, св. 3, 1995.
- Ненин, Миливој: „Предговор“, у: Алекса Шантић: *Песме*, ур. Миливој Ненин, ЗУНС, Београд, 1998.
- Ненин, Миливој: „Илија Ивачковић и Српски књижевни гласник“, у: *Ствари које су прошле*, Дневник, Библиотека Матице српске, Нови Сад, 2003.
- Николајевић, Душан С.: *Богдан Поповић*, Београд, 1907.
- Николајевић, Душан С.: *Кроз живот и књиге*, Београд, 1921.
- Николајевић, Душан С.: *Кроз живот и књиге*, друго коло, Београд, 1924.
- Николајевић, Светомир: *Козерије из књижевне естетике*, Годишњица Николе Чупића, Београд, 1891.
- Николић, Ненад: „Павле Поповић“, *Годишњак Катедре за српску књижевност*, бр. 2, 2005.
- Новаковић, Јелена: „Француска књижевност у Српском књижевном гласнику“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Обрадовић, Доситеј: „О неким различним вешчма, и прво о укусу“ у: *Почеци српске књижевне критике*, пр. Јован Деретић, Матица српска, Институт за књижевност и језик, Нови Сад, Београд, 1979.
- Одавић, П. Ј.: *Наша лепа књижевност и критичари пок. Ј. Скерлић и г. Богдан Поповић*, Београд, 1927.
- Палавестра, Предраг: *Историја модерне српске књижевности – Златно доба (1892–1918)*, СКЗ, Београд, 1986.
- Палавестра, Предраг: „Запис Богдана Поповића о покретању *Српског књижевног гласника*“, *Даница*, год. VIII, 2000.
- Палавестра, Предраг: *Историја српске књижевне критике (1768–2007)*, Матица српска, Нови Сад, 2008.
- Palgrave, Francis Turner: *The Golden Treasury*, MacMillan and Co., London, 1861.
- Пандуровић, Сима: „Наша реч“, *Књижевна недеља*, год. I, бр. 1, 1904.
- Пандуровић, Сима: *Разговори о књижевности*, Београд, 1927.
- Пандуровић, Сима: *Богдан Поповић*, Издавачка књижара браће Каваја, Никшић, 1931.
- Peacock, Thomas Love: *The Four Ages of Poetry*, [www.thomaslovepeacock.net/Four\\_Ages.html](http://www.thomaslovepeacock.net/Four_Ages.html), 25. 3. 2013.
- Пековић, Слободанка: „Модел часописа на почетку века“, у: *Традиционално и модерно у српским часописима на почетку века (1895–1914)*, ур. Слободанка Пековић, Весна Матовић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1992.
- Пековић, Слободанка: „Регионално и универзално у СКГ“, *Књижевност*, бр. 7/8/9, 2002.
- Пековић, Слободанка: „Улога књижевне периодике у стварању норми и образаца у српској књижевности почетком 20. века“, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, бр. 34/2, Београд, 2005.
- Пековић, Слободанка: „Сенка/е Драгише Витошевића“, у: *Зборник у част Драгише Витошевића*, приредио Марко Недић, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2005.
- Перишић, Недељка: „*Антологија српске поезије* Зорана Мишића у огледалу *Антологије новије српске лирике* Богдана Поповића“, *Трећи програм*, бр. 153, зима 2012.
- Петров, Александар: „Исидора Секулић као књижевни критичар *Српског књижевног гласника*“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, XXXVII, св. 2, 1989.
- Петров, Александар: *Српски модернизам – гласници, гласила, судије*, Просвета, Београд, 1996.
- Петровић, Љубомир: „Улога и функционисање *Српског књижевног гласника* у српском и југословенском друштву 1901–1941. године“, *Архив*, год. II, бр. 2, 2001.
- Петровић, Светозар: „Шекспир и др Лаза Костић“, *Летопис Матице српске*, књ. 437, св. 1, 1986.
- Петронијевић, Бранислав: *Основи емпиријске психологије*, Београд, 1910.
- Петронијевић, Бранислав: *Основи емпиријске психологије*, II издање, Београд, 1923.
- Пијановић, Петар: *Српски културни круг*, Институт за књижевност и уметност, Учитељски факултет, Београд, 2012.

- Поповић, Богдан Љ.:** „Реч унапред“, у: Богдан Поповић: *Естетички списи*, СКЗ, Београд, 1963.
- Поповић, Богдан Љ.:** „Радна соба Богдана Поповића“, *ПКЛИФ*, књ. 65/66, св. 1/4, 1999/2000.
- Поповић, Владета:** „Развитак српске лирике с обзиром на светску“, у: *Научна критика компаративистичког смера*, пр. Слободанка Пековић и Светлана Слапшак, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1983.
- Поповић, Павле:** *Југословенска књижевност*, пр. Ненад Љубинковић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1999.
- Почеци српске књижевне критике*, пр. Јован Деретић, Матица српска, Институт за књижевност и језик, Нови Сад, Београд, 1979.
- Продановић, Јаша:** „Светислав Ст. Симић“, *Српски књижевни гласник*, књ. LXII, св. 7, 1941.
- Протић, Предраг:** „Претходник модерних критичких школа“, у: Богдан Поповић: *Изабрани огледи*, Рад, Београд, 1975.
- Псеудо-Лонгин:** *О узвишеном*, превод Тон Смердел, ГЗХ, Загреб, 1980.
- Псеудо-Лонгин:** „О узвишеном“, у: *Теоријска мисао о књижевности*, пр. Петар Милосављевић, Светови, Нови Сад, 1991.
- Радојевић, Мира:** „Неколико слика из сарадње Исидоре Секулић и *Српског књижевног гласника*“, *Годишњак за друштвену историју*, год. VI, св. 2, 1999.
- Радловић, Милан:** „Критичка свест у српској књижевности“, Вук Караџић, Београд, 1984.
- Радловић, Милан:** „Класици српског модернизма“, Институт за књижевност и уметност, Београд, 1995.
- Радловић, Милан:** „Раскршћа српског модернизма“, Институт за књижевност и уметност, Православни богословски факултет, Београд, Фоча, 2007.
- Радловић, Милан:** „Видови српске књижевне критике“, Институт за књижевност и уметност, Православни богословски факултет, Београд, Фоча, 2008.
- Рајић, Милан:** „Наши књижевни листови“, *Живот и рад*, год. III, књ. V, св. 29, 1930.
- Ракић, Војин:** *Богдан Поповић*, приредио Иво Тартаља, Библиотека града Београда, 2004.
- Ранчић, Дуња:** „Анто-логика у огледалу 'Двојника из негативне димензије': *Пантологије* Станислава Винавера као преиспитивање модела *Антологије новије српске лирике* Богдана Поповића“, *Трећи програм*, бр. 153, зима 2012.
- Речник књижевних термина*, уредник Драгиша Живковић, Нолит, 1992.
- Ристић, Марко:** *Критички радови Марка Ристића*, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1987.
- Савић, Милан:** *Лаза Костић*, пр. Миливој Ненин и Зорица Хацић, Службени гласник, Београд, 2010.
- Самарџић, Радован:** *Иполит Тен код Срба*, посебан отисак из *Филолошког прегледа*, I/II за 1976. годину, Београд, 1976.
- Светозар Марковић и реални правац у књижевности*, ур. Предраг Протић, Матица српска, Институт за књижевност и језик, Нови Сад, Београд, 1987.
- Секулић, Исидора:** „Српски књижевни гласник напунио је четрдесет година“, *Политика*, год. XXXVIII, бр. 11733, (1. 2. 1941).
- Секулић, Исидора:** *Из домаћих књижевности*, књ. I, „Вук Караџић“, Београд, 1977.
- Симовић, Весна:** „Гласников избор француске поезије“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Симовић, Весна:** „Виктор Иго у Српском књижевном гласнику“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књ. LI, св. 1/2, 2003.
- Скерлић, Јован:** „Оцена г. Станоја Станојевића о *Српској књижевности у XVIII веку*“, *Српски књижевни гласник*, св. 233, 1910.
- Скерлић, Јован:** „Светислав С. Симић“, *Српски књижевни гласник*, књ. XXVI, св. 5, 1911.
- Скерлић, Јован:** „Антологија новије српске лирике“, *Српски књижевни гласник*, књ. XXVII, бр. 10, 1911.
- Скерлић, Јован:** „Милутин Бојић, *Песме*“, *Српски књижевни гласник*, књ. XXXII, св. 9, 1914.
- Скерлић, Јован:** *Књижевне студије*, књига прва, Српска књижевна задруга, Београд, 1934.
- Скерлић, Јован:** *Критички радови Јована Скерлића*, ур. Предраг Палавестра Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1977.



- Скерлић, Јован:** *Писци и књиге*, књ. 1, пр. Јован Пејчић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2000.
- Скерлић, Јован:** *Историја нове српске књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2006.
- Скерлић Ђоровић, Јелена:** „Богдан и Павле Поповић“, *Књижевност и језик*, год. XLV, бр. 2/4, 1998.
- Слијепчевић, Перо:** *Критички радови Пере Слијепчевића*, ур. Предраг Протић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1983.
- Смиљанић, Дамир:** „Син(ес)тетичка метафизика Лазе Костића“, у: *Поезија и естетика Лазе Костића*, ур. Јован Зивлак, Друштво књижевника Војводине, Нови Сад, 2010.
- Spencer, Herbert:** *Social statics*, John Chapman, London, 1851.
- Spencer, Herbert:** *The principles of Biology*, vol. 1, Williams and Norgate, London, 1864.
- Spencer Herbert:** *Essays – Moral, Political and Aesthetic*, D. Appleton and Company, New York, 1865.
- Spencer, Herbert:** *First principles*, D. Appleton and Company, New York, 1870.
- Споменица педесетогодишњице професорског рада Симе М. Лозанића*, Београд, 1922.
- Српскохрватски алманах за годину 1911*, ур. Милан Ђурчин, Београд, Загреб, 1911.
- Стефановић, Светислав:** „Обнова уметности и појаве примитивизма“, *Мисао*, XIII, св. 1, 1923.
- Стефановић, Светислав:** *Портрети и есеји*, Београд, 1931.
- Стефановић, Светислав:** *На раскрсници*, пр. Гојко Тешић, Матица српска, Нови Сад, 2005.
- Стојановић Пантовић, Бојана:** „Типологија и вредновање песничке традиције у антологијама српске поезије XX века“, *Зборник Матице српске за књижевност и језик*, књига LVII, свеска 2, 2009.
- Стојановић, Никола:** „Срби и Хрвати“, *Српски књижевни гласник*, књ. VI, св. 7, 1902.
- Стојковић, Андрија:** *Развитак филозофије у Срба (1804–1944)*, Слово љубве, Београд, 1972.
- Стојсављевић Марјановић, Љубица:** „Како је компонована *Антологија новије српске лирике Богдана Поповића*“, *Књижевност и језик*, XVIII, бр. 2, 1971.
- Тартаља, Иво:** „Катедра за општу књижевност и теорију књижевности“, у: *Сто година Филозофског факултета*, Београд, 1963.
- Тартаља, Иво:** „Начела књижевне критике Љубомира Недића и Бенедета Крочеа“, *Књижевне новине*, књ. XXI, бр. 350, 1969.
- Тартаља, Иво:** „Савремено проучавање Богдана Поповића“, *Летопис Матице српске*, књ. 409, св. 2, 1972.
- Тартаља, Иво:** „‘Човек у књизи’ Љубомира Недића“, у: *Студије и критике Љубомира Недића*, ур. Иво Тартаља, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Београд, 1977.
- Тартаља, Иво:** „Богдан Поповић и Фернан Балденсперже“, *Књижевна историја*, бр. 96, 1995.
- Тартаља, Иво:** „Богдан Поповић за катедром“, у: *Проучавање опште књижевности данас*, Филолошки факултет, Београд, 2005.
- Тартаља, Иво:** *До праестетике*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Сремски Карловци, Нови Сад, 2007.
- Тартаља, Иво:** „Књижевна естетика Ђорђа Анђелића“, *ПКЈИФ*, књ. 74, св. 1/4, 2008.
- Татаркјевич, Владислав:** *Историја шест појмова*, превео Петар Вујичић, Нолит, Београд, 1980.
- Тен, Иполит:** *Филозофија уметности*, превео Арсен Венцелидес, Издање И.Ђ. Ђурђевића, Београд, 1921.
- Тен, Иполит:** *Филозофија уметности*, превео Момчило Стевановић, Српска књижевна задруга, Београд, 1955.
- Теоријска мисао о књижевности*, пр. Петар Милосављевић, Светови, Нови Сад, 1991.
- Тешић, Гојко:** *Српска авангарда у полемичком контексту*, Светови, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1991.
- Тешић, Гојко:** „Пародијски/критичко-дијалогски-теоријски списи Трајка Ђирића или Станислав Винавер у *Штампи* и *Пијемонту* (1911–1913)“, у: *Традиционално и модерно у српским часописима на почетку века (1895–1914)*, ур. Слободанка Пековић, Весна Матовић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1992.
- Тешић, Гојко:** „Трајко Ђирић, родоначелник српске авангарде“, у: *Из књижевности*, ур. Миодраг Матицки, Институт за књижевност и уметност, Београд, 1997.
- Тешић, Гојко:** *Откровење српске авангарде*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2007.

- Тешић, Гојко:** *Српска књижевна авангарда (књижевноисторијски контекст (1902–1934))*, Службени гласник, Београд, 2009.
- The New Encyclopedia Britannica, (Macropedia)*, Chicago, 1986.
- The Encyclopedia Americana*, Grolier, Danbury, Connecticut, 2003.
- Трговчевић, Љубинка:** *Научници Србије и стварање југословенске државе 1914–1920*, Народна књига, Српска књижевна задруга, Београд, 1986.
- Тривунац, Милош:** *Седамдесетогодишњица Богдана Поповића*, Нови Сад, 1934.
- Тутњевић, Станиша:** „Аксиолошки аспект традиције у српској књижевној периодици“, *Сто година Српског књижевног гласника*, ур. Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Ћосић Вукић, Ана:** „Антологија новије српске лирике Богдана Поповића и *Српски књижевни гласник*“, у: *Сто година Српског књижевног гласника*, уредили Станиша Тутњевић и Марко Недић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 2003.
- Ћосић Вукић, Ана:** *Старе и нове књижевне теме*, Институт за књижевност и уметност, Београд, 2007.
- Ћурчин, Милан:** „Богдан Поповић“, *Српскохрватски алманах за годину 1911*, ур. Милан Ћурчин, Београд, Загреб, 1911.
- Ћурчин, Милан:** „Српски књижевни гласник“, *Нова Европа*, бр. 1, 1920.
- Ћурчин, Милан:** „О Богдану Поповићу“, *Нова Европа*, књ. XIX, бр. 9, 1929.
- Флак, Квинт Хорације:** „Посланица Пизонима“, превод Љиљана Црепајац, у: Ернесто Граси: *Теорија о лепом у антици*, СКЗ, Београд, 1974.
- Хант, Ли:** „Шта је поезија“, у: *О поезији*, ур. Боровоје Недић, Просвета, Београд, 1956.
- Храниловић, Јован:** „Антологија новије српске лирике“, *Просвјета*, год XX, бр. 11/12, 1912.
- Цар, Марко:** „Подгрејани симболизам“, *Српски књижевни гласник*, Нова серија, књ. I, св. 2, 1920.
- Цар, Марко:** „Критика или шиканерија“, у: *Критика у Скерлићево доба*, пр. Драгиша Витошевић, Матица српска, Институт за књижевност и уметност, Нови Сад, Београд, 1975.
- Црњански, Милош:** „Послератна књижевност“, *Летопис Матице српске*, СШ, књ. 320, св. 3, јун 1929.
- Црњански, Милош:** *Поезија*, Просвета, Матица српска, Младост, Свјетлост, Београд, Нови Сад, Загреб, Сарајево, 1966.
- Црњански, Милош:** *Есеји и чланци*, књига I, ур. Живорад Стојковић, Задужбина Милоша Црњанског, Наш дом – L'Age d'Homme, Београд, 1999.
- Чаркић, Милосав Ж.:** „Стилистика на српском говорном подручју“, *Наш језик*, бр. 1/5, 1995/6.
- Шели, Перси:** „Одбрана поезије“, у: *О поезији*, ур. Боровоје Недић, Просвета, Београд, 1956.
- Шеремет, Акиф:** *Богдан Поповић*, Бања Лука, 1928.
- Шуваковић, Мишко:** „Естетика, филозофија и теорија уметности током дугог двадесетог века“, у: *Фигуре у покрету*, ур. Мишко Шуваковић и Алеш Ерјавец, Аточа, Београд, 2009.
- Шутић, Милослав:** Мерила класичне естетике (Садашњи тренутак „Антологије новије српске лирике“ Богдана Поповића), у: Богдан Поповић: *Антологија новије српске лирике*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1997.
- Wellek, Rene:** *A History of Modern Criticism: 1750–1950*, vol. III, *The Age of Transition*, Yale University Press, New Haven, London, 1966.

## IX БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

- 1) *Научна фантастика и „Беснило“ Борислава Пекића*, Повеља, XXXIV, 2, 2004, 138–153.
- 2) *Антички митови и Библија као подтекст „Беснила“*, Свеске, XVII, 79, 2006, 110–114.
- 3) *„Asqua alta“ Ивана В. Лалића*, Корац, XL, књ. XXXVI, св. 5/6, 2006, 167–175.
- 4) *Верност слутњи (О „Мору“ Ивана В. Лалића)*, Књижевност, LXIII, књ. CXXIII, 3, 2008, 47–55.
- 5) *Постсимболистичка поетика Ивана В. Лалића*, Књижевна историја, XL, 136, 2008, 765–768.
- 6) *Љубомир Недић као проучавалац српске књижевности*, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, IV, 2008, 287–307.
- 7) *Тема смрти у песништву Ивана В. Лалића*, Повеља, XXXIX, 1, 2009, 118–136.
- 8) *Између ђавола и Бога*, у: *Новица Тадић, песник*, зборник радова, Народна библиотека „Стефан Првовенчани“, Краљево, 2009, 137–152.
- 9) *Утицај преводилачког рада на поступак интертекстуалности у песништву Ивана В. Лалића*, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, зборник радова, МСЦ, Београд, 2010, 39/2, 569–578.
- 10) *Тема смрти у песништву Александра Ристовића*, у: *Поезија Александра Ристовића*, зборник радова, Градска библиотека „Владислав Петковић-Дис“, Чачак, 2011, 33–50.
- 11) *Тумачење Кочићеве приповетке „Мрачајски прото“*, Књижевност и језик, LVIII, 3/4, 2011, 313–322.
- 12) *„Антологија новије српске лирике“ Богдана Поповића*, Годишњак Катедре за српску књижевност са јужнословенским књижевностима, VI, 2011, 313–343.
- 13) *Приповедачки поступак у збирци „Ђорава страна“ Радована Белог Марковића*, у: *Господар гиштова*, зборник радова, Градска библиотека Лајковац, 2011, 95–115.
- 14) *Зло као обележје света у приповеткама Иве Андрића*, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, зборник радова, МСЦ, Београд, 2012, 41/2, 607–622.
- 15) *Религиозност и сумња у канонима Ивана В. Лалића*, у: *Српски језик, књижевност, уметност*, књига II, Бог, Зборник радова са VI међународног научног скупа одржаног на Филолошко-уметничком факултету у Крагујевцу, Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац, 2012, 401–410.
- 16) *Богдан Поповић и метода упоредног проучавања књижевности*, Зборник Матице српске за књижевност и језик, LX, 2, 2012, 381–392.
- 17) *Зоран Мишић као проучавалац српске поезије*, у: *Научни састанак слависта у Вукове дане*, зборник радова, МСЦ, Београд, 2013, 42/2, 467–477.

## X ПРЕДЛОГ

Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да прихвати позитивну оцену докторске дисертације „Богдан Поповић и српска књижевност“ мр Милана Алексића и да кандидата позове на усмену одбрану.

### ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.

2.

3.